

Tulevaisuusverstaas – Millaisen koulun haluamme?

	Harjoitettavat osa-alueet
	Osaaminen
	Itsemääräämisoikeus
X	Vaikuttavuus
X	Merkityksen kokeminen
	Myönteinen minäkuva
X	Yhteisöllisyys

Harjoituksen tavoite

Harjoituksessa käsitellään Tulevaisuusverstaas-menetelmällä oikeutta opetukseen ja opetuksen tavoitteita. Tavoitteena on kehittää tietoisuutta opetuksen tavoitteista ja ymmärrystä siitä, miten tavoitteisiin voidaan pyrkiä. Tavoitteena on kehittää luovuutta, yhteistyö- ja neuvottelutaitoja sekä edistää opiskelijoiden osallistumista opetuksen suunnitteluun.

Harjoituksen suoritustapa ja osallistujien määrä

Suoritustapa tilassa, jossa on riittävästi tilaa pöydillä kirjoittamiseen. Seinillä on riittävästi tilaa tuotosten esille laittamiseen.

Osallistujien määrä 6 tai enemmän

Toimintaohje

Harjoitus toteutetaan Tulevaisuusverstaana, johon kuuluu kolme osaa. Ensimmäisessä osassa pyritään tunnistamaan ja nimeämään ongelmia ja haasteita, toisessa osassa ideoidaan ratkaisuja ongelmiin ja kolmannessa työstetään ideoita toteuttamiskelpoisiksi.

Kiinnitä osallistujien huomio siihen, että opetus on jokaisen oikeus. Lue ääneen ja jaa osallistujille paperilla Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen artikla 26 (liite):

Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen artikla 26:

1. Jokaisella on oikeus saada opetusta. Opetuksen on oltava ainakin alkeis- ja perusopetuksen osalta maksutonta. Alkeisopetuksen on oltava pakollinen. (...)
2. Opetuksen on pyrittävä ihmisen persoonallisuuden täyteen kehittämiseen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen vahvistamiseen. Sen tulee edistää ymmärtämystä, suvaitsevaisuutta ja ystävyyttä kaikkien kansakuntien ja kaikkien rotu- ja uskontoryhmien kesken sekä pyrkiä edistämään Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaa rauhan ylläpitämiseksi. (...)

Käykää lyhyt keskustelu artiklan herättämistä ajatuksista. Tässä vaiheessa keskustelun ei tarvitse mennä kovin syvälle, tavoitteena on vain herätellä osallistujien ajatuksia varsinaista harjoitusta varten.

Miettikää:

- Minkälaista voisi olla ”ihmisen persoonallisuuden täyteen kehittämiseen” pyrkivä opetus?
- Miten opetus voisi edistää ”ymmärtämystä, suvaitsevaisuutta ja ystävyyttä” kaikkien kesken?

Osa 1: Ongelmat:

1. Jokainen saa käydä kirjaamassa suurelle paperille mieleen tulevia ongelmia opetukseen ja koulunkäyntiin liittyen. Taustalla on edellä käyty keskustelu. Ongelmia olisi tarkoitus miettiä siitä näkökulmasta, mitkä asiat estävät/vaikeuttavat opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Suuressa ryhmässä papereita voi olla useampia. Jokaista kannustetaan kiertämään kaikkien paperien luona, koska toisten kirjoitusten näkeminen auttaa yleensä ideoinnissa. Tässä vaiheessa mieleen tulleita ajatuksia ei kommentoida eikä kritisoida mitenkään.
2. Vetäjä lukee ongelmat ääneen. Osallistujat suorittavat äänestyksen: 3 ääntä/osallistuja. Äänestys suoritetaan siten, että osallistujat käyvät merkitsemässä rastin äänestämänsä ongelman kohdalle. Kaikki kolme ääntä voi antaa yhdelle ongelmalle tai jakaa äänet kahden tai kolmen eri ongelman kesken. Vetäjä listaa 4–5 keskeisintä ongelmaa erilliselle paperille äänestystuloksen mukaan. Jos vaihtoehtoja ei ole kovin paljon, voitte toteuttaa myös käsiäänestyksen.

Osa 2: Ideointi:

1. Harjoituksen tässä vaiheessa ideoidaan erilaisia ratkaisuja havaittuihin ongelmiin. Tarkoituksena on tässä vaiheessa ideoida mahdollisimman vapaasti ilman kritiikkiä. Ideoinnin voi toteuttaa esimerkiksi miellekartan (mind map) avulla.
2. Valitut ongelmat kirjoitetaan suurille papereille (1 ongelma/paperi) ja jokainen saa vapaasti käydä kirjoittamassa kaikkia mieleen tulevia ideoita niiden ympärille. Ideoista ei keskustella, mutta toisten kirjoittamia ideoita voi hyödyntää ideoimalla niitä eteenpäin.

3. Vetäjä lukee ideat ääneen. Osallistujat suorittavat äänestyksen samaan tapaan kuin ongelmavaiheessa: 3 ääntä/osallistuja. Vetäjä listaa ideakooste: 4–5 ideaa.

Osa 3: Todentamisoluvaihe:

1. Osallistujat menevät ryhmiin, joissa kussakin työstetään yhtä ideaa eteenpäin. Nyt käynnistyy keskustelu! Arvioidaan, kritisoidaan ja ollaan eri mieltä. Jokainen osallistuja saa valita, mitä ideaa haluaa olla työstämässä. Ryhmissä osallistujat realisoivat, arvioivat ja kritisoivat ideoita: ovatko ideat toteuttamiskelpoisia, miten, kuka ja ketkä toteuttavat ja kuka vie prosessia eteenpäin? Keskustelun myötä tehdään mahdollisimman konkreettinen toimintasuunnitelma. Osallistujat siirtyvät pienryhmästä takaisin isoon ryhmään, jossa keskustellaan ja arvioidaan yhdessä ryhmien tuloksia eli toimintasuunnitelmaa. Työstetyt ideat laitetaan tärkeysjärjestykseen ja sovitaan toteutuksesta. Tässä vaiheessa ohjaajan on hyvä olla tukemassa pienryhmiä siinä, että suunnittelu pysyy realistisena. Jos idea on alun perin kovin iso ja lennokas, keskitytään sen johonkin yksityiskohtaan.
2. Kun ryhmät ovat saaneet muodostettua toimintasuunnitelmansa, kokoonnutaan taas yhteen. Jokainen ryhmä esittelee oman suunnitelmansa. Suunnitelmista äänestetään tärkein/toteuttamiskelpoisin ja lähdetään toteuttamaan sitä yhteisesti. Sovitaan jatkotyöskentelystä ja Tulevaisuusverstaasta tiedottamisesta: Kuka? Mitä? Missä? Milloin?

Harjoituksen vaiheet ja ajoitus

Ohjeiden antaminen	15 minuuttia
Harjoituksen toteutus	90 minuuttia
Keskustelu ja arviointi	15 minuuttia

Yhteensä	120 minuuttia
----------	---------------

Tarvikkeet

Fläppipapereita (tai muuta suurikokoista paperia), erivärisiä tusseja kaikille osallistujille sekä mahdolliset tarrat. Sinitarraa ja teippiä papereiden kiinnittämiseen. Halutessanne kahvi/tee tai virvoketarjoilu.

Harjoituksen tulos ja kokemuksen hyödyntäminen

Tämä harjoitus on siitä aina yllätyksellinen, että etukäteen on mahdoton tietää minkälaisia ongelmia ja ideoita esiin nousee. Niinpä lopullinen suunnitelma voi olla miltei mikä tahansa.

Todentamisoluvaiheessa ohjaajan apua tarvitaan, koska lopullinen suunnitelma (tai ainakin jokin sen osa) on tarkoitus toteuttaa myös käytännössä.

Harjoituksen purkaminen:

Harjoituksen purkamisvaiheessa keskustellaan aluksi tulevaisuusverstaasta menetelmänä:

- Mitä osallistujat ajattelivat menetelmästä?
- Mikä vaihe oli mukavin/helpoin/tylsin/vaikein? Miksi?
- Miltä tuntui, kun ideointia käytiin ilman kritiikkiä? Onnistuiko vapaa ideointi?
- Miten ideoiden siirtäminen käytännön tasolle onnistui?
- Saatiinko aikaan toteutettava suunnitelma? Jos ei, miksi?

Palatkaa sitten takaisin pohtimaan oikeutta opetukseen ja siihen liittyviä tavoitteita julistuksen mukaan:

- Liittyivätkö ongelmat näihin tavoitteisiin? (ihmisen persoonallisuuden täysi kehittäminen ja ymmärryksen, suvaitsevaisuuden ja ystävyyden edistäminen)
- Oliko tavoitteita vaikea hahmottaa?
- Mitä osallistujat ajattelevat näistä tavoitteista?
- Millä tavoin laadittu toimintasuunnitelma edistää näiden tavoitteiden saavuttamista?

Lähteet:

Jungk, R. & Mullert, N. R. 1987. Tulevaisuusverstaat: käsikirja demokratian elvyttämisen mahdollisuuksista. Suom. K. Vaara. Keskinäisen sivistyksen seura.

Oikeus opetukseen – Tulevaisuusverstaas – Millaisen koulun haluamme. Ihmisoikeudet.net. Hakupäivä 19.10.2009.

<http://www.ihmisoikeudet.net/materiaalia-teemoittain/toiminnallisia-harjoituksia>

Tulevaisuusverstaas. Opetushallitus. Hakupäivä 19.10.2009.

<http://www.edu.fi/pageLast.asp?path=498,24009,24538,24539,28726,41019,41234,41253>

Ohjeita Tulevaisuusverstaaiden pitämiseen. Hesari Nuorten Ääni –kampanja. Hakupäivä 19.10.2009.

<http://209.85.129.132/search?q=cache:jPbkUbnu7WoJ:www.hel.fi/wps/wcm/connect/37b130004a175166b3a7fb3d8d1d4668/Tulevaisuusverstaasohje.doc%3FMOD%3DAJPERES+tulevaisuusverstaas&cd=3&hl=fi&ct=clnk&gl=fi>

Harjoituksen tekijä: Kirsi Mäntykivi, Ammattiopisto Luovi

Liite: Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen artikla 26

Liite

Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen artikla 26:

1. Jokaisella on oikeus saada opetusta. Opetuksen on oltava ainakin alkeis- ja perusopetuksen osalta maksutonta. Alkeisopetuksen on oltava pakollinen. (...)
2. Opetuksen on pyrittävä ihmisen persoonallisuuden täyteen kehittämiseen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen vahvistamiseen. Sen tulee edistää ymmärtämystä, suvaitsevaisuutta ja ystävyyttä kaikkien kansakuntien ja kaikkien rotu- ja uskontoryhmien kesken sekä pyrkiä edistämään Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaa rauhan ylläpitämiseksi. (...)